TA’LIM JARAYONINI SAMARALI TASHKIL ETISHDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING O’RNI

Fayziyeva Sayyora Otamurodovna
Qarshi ixtisoslashtirilgan madaniyat maktabi o’qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta’lim jarayonini samarali tashkil etishda pedagogik texnologiyalarning o’rni haqida ayrim ma’lumotlar keltirilgan.

Kalit so’zlar: Ta’lim, tarbiya, bilim, ko’nikma, malaka, ta’limni texnologiyalashtirish, ta’lim texnologiyasi, zamonaviy ta’lim, didaktik vositalar.

XX asrning 80 yillariga kelib deyarli barcha rivojlangan mamlakatlarni qamrab olgan va YUNESKO tomonidan tasdiqlangan texnologiyalashtirish bosqichi faollik bilan amalga oshirilmoqda. Ta’limni texnologiyalashtirish – bu keng ko‘lamdagi mutaxassislarning nazariy va amaliy to‘plamlarini tadqiqot qiluvchi va ta’minlovchi pedagogika fanining yangi yo‘nalishi xisoblanadi. Uning ilmiy imkoniyatlari mamlakatimiz olimlarining ilmiy ishlarida kundan-kunga ortib bormoqda.

Pedagogik amaliyotda ta’limning yangi yo‘llari va vositalarini tez suratlarda yo‘lga qo‘yish kuzatilmoqda. Shubxasiz bunda faol ta’limning ayrim shakl va usullari o‘rniga bir butun o‘qitish texnologiyalari kelishi lozim. Ta’lim jarayonini texnologik loyixalashtirish va rejalashtirishni faqatgina texnologik bilim, malaka va ko‘nikmaga ega bo‘lgan pedagoggina qilishi mumkin. [1:16]

Ta’limni texnologiyalashtirish – bu pedagogika fanining yo‘nalishi xisoblanib, tadqiqot qiluvchi va qonuniyatlarni ochib beruvchi, ta’lim jarayoniga texnologik yondoshuv asosida ta’lim maqsadlariga samarali erishishning optimal yo‘llari va vositalaridir.

Ta’lim texnologiyasi - pedagogik texnologiyaning ilmiy aspektini belgilash uchun ishlatiladi. Bu (fan predmeti), «texnik va inson resurslarini hamda ularning o‘z oldiga ta’lim shakllarini optimallashtirish vazifasini qo‘yuvchi hamkorligini xisobga

olgan xolda dars berish va bilimlarni o‘zlashtirishning barcha jarayonlarini yaratish, qo‘llash va belgilashning tizimli usuli » xisoblanadi.

Texnologik bilimlarning asosi bu qonun-qoidalarni bilish xisoblanadi: texnologiyalashtirish qonuniyatlari va yo‘l-yo‘riqlari, qo‘yilgan ta’lim maqsadini amalga oshirish uchun va rejalashtirilgan samarali natijani olish uchun optimal yo‘l va vositalarni tanlash muxim. . [1:49]

Texnologik bilim tizimi quyidagi tarkibiy qismlarni o‘z ichiga oladi:

- Tushunchalar apparati - texnologiyalashtirishning qiyin turkumlari va qoidalarini o‘rganish kaliti.

- Ta’lim texnologiyasining elementli va funksional tuzilishi tushunchalari xaqida – ta’lim jarayonini tashxislash va loyixalashtirish asoslari.

- O‘qitish texnologiyasining konseptual asoslari – xohlagan ta’lim texnologiyasi asosiga pedagogik va psixologik fan yutuqlarida shakllangan pedagogik fikrlar kiritiladi.

- Maqsadlashtirish – ta’lim jarayonini loyixalashtirish uchun avvalambor aniq pedagogik vazifalarning belgilanganligi, o‘quv faoliyatning yakuniy natijalari shakllanganligi va talablari ma’lum bo‘lishi lozim.

- Ta’lim modeli – umumlashtirilgan optimal yo‘llari (usul va shakli) va ta’lim berish vositalari - quyidagi vaziyatda va ko‘rsatilgan vaqt davomida ob’ektning dastlabki vaziyatini o‘zgartirish uchun rejalashtirilgan natijalarga erishish kafolati.

- Axborot aloqalari tizimi – tashxislashni, nazorat qilishni va baholashni bir-biriga boglash asosida qayta aloqani ta’minlaydi.

- Boshqaruv yo‘llari va vositalarini umumlashtirish: tashxislash, rejalashtirish, nazorat va baholash, shu bilan birga monitoring ham – tezkorlik bilan tuzatish kiritish xaqida boshqaruv xulosasini qabul qilish maqsadida ta’lim jarayonini uzluksiz va reja asosida nazorat qilish.

Pedagogik va o‘quv faoliyati kabi ta’lim texnologiyasida ham baxolash ko‘rsatkichlari va me’zonlarining samaraliligi va optimalliligi. . [2:26]

Ta’limni texnologiyalashtirishimiz orqali biz quyidagicha natijalarga erishamiz

- Pedagogika fanida tushunchalar apparatining yangi yo‘nalishi bilan tanishamiz, ya’ni ta’limni texnologiyalashtirish, ta’lim texnologiyasi tizimi va uni loyixalashtirish algoritmi.

- Zamonaviy ta’lim texnologiyasining konseptual asoslari haqidagi ma’lumotlarga ega bo‘lamiz.

- Bir necha fan ta’lim usullarini va grafik organayzerlarni ishlab chiqish texnikasini o‘rganib olamiz.

- Xamkorlikdagi ta’limni tashkillashtirishning birlamchi ko‘nikmalarini o‘rganib olamiz.

- Ma’ruza va seminar mashgulotlari texnologiyasini loyixalashtirishni va rejalashtirishni o‘rganamiz.

Ammo siz ularni o‘rganishdan oldin quyidagi maslaxat va tavsiyalarga diqqat qiling. Texnologiyalashtirish asoslari bayon etilgan qonun-qoidalarda va ular bilan tanishish jarayonida faqatgina tushuncha berilmaydi, balki ko‘zlangan optimal va samarali natijaga erishish uchun nima qilish kerakligi ko‘rsatiladi. . [3:11] Har qanday yo‘l va vositalar yakuniy natija yutuqlariga intilayotan pedagog - texnologlarning qo‘shgan xissasiga qarab, ular tomonidan baholanishi lozim. Qanday qoidalar qanday sharoitga mos kelishini va shu sharoitga to‘gri keladigan yo‘llarni shakllantirishni aniqlash zarurdir.

Ya’ni qoidani maqbulligini sharxlash asosida uni qo‘llash lozim bo‘lgan vaziyatga yoki sharoitga diqqatni jamlash zarur. Asosan qoidalar boshqaruv xususiyatini olib boradi. . [4:16]

Modomiki, ularda qo‘llash mumkin bo‘lgan mavjud o‘quv jarayoni sharoitida ko‘pincha noaniqlik uchrab turadi. Bundan tashqari noqonuniy umumlashtirish xatolari juda keng tarqalgan va bu avval ma’lum texnologik ta’lim va uni mavjud o‘quv vaziyatlarda qo‘llovchi muallif yoki pedagog – amaliyotchiga omad keltirgan. Xulosa qilib aytadigan bo’lsak asosiy mohiyat shundaki, belgilangan o‘quv reja soatida va berilgan shart-sharoitlarda rejalashtirilgan natijalarga erishishni kafolatlaydigan usullar, ta’lim vositalari, ma’lumotlar, kommunikatsiya va boshqaruvni xilma-xillikdan ajratish, tanish, tanlash va baholay olish, keyin esa

ularorasidan shu sharoitga to‘gri keladigan optimal yo‘nalish – ta’lim texnologiyasini loyixalashtirishning muhimligidir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati:

1. Саврасова, А.И. Оценка образовательных результатов в условиях модернизации образования. : учеб.-метод. пособие / Федер. агентство по образованию, Мурм. гос. пед. ун-т ; А. И. Саврасова. - Мурманск: МГПУ, 2008. - 168 с.

2. Зачесова, Е. В. Традиционные и инновационные принципы оценивания достижений учащихся. / Е.В. Зачесова, // Школьные технологии. - 2007. - №

3. Азизхўжаева Н.Н. Педагогеческий техналогии и педагогический мастерство Т.: ТДПУ им. Низами, 2003.

4. . Голиш Л.В. Техналогии обучения на лексия и семинара /Учебное пособие// Под обшей редакция академика С.С.Гулямова. - Т.:ТГЭУ, 2005